

Obsah

1	<u>Zákony ovlivňující výpočet mezd s účinností nastalou v průběhu měsíce</u>	1
1.1	<u>Důsledky</u>	1
1.2	<u>Návrh řešení</u>	1
2	<u>Zákonné nesystémové úpravy</u>	2
2.1	<u>Důsledek</u>	2
2.2	<u>Návrh řešení</u>	2
3	<u>Informativní příloha ilustrující množství zákonů ovlivňujících výpočet a zpracování mezd</u>	3

1 ZÁKONY OVLIVŇUJÍCÍ VÝPOČET MEZD S ÚČINNOSTÍ NASTALOU V PRŮBĚHU MĚSÍCE

Pro zpracování mezd je zapotřebí zachovat po celý měsíc stejný právní stav, tedy vyloučit situaci, kdy se metodika nebo zákonné hodnoty potřebné pro výpočet mění v průběhu měsíce. Dále je zapotřebí dbát na stanovení takové platnosti a účinnosti novelizací, aby byl dán analytikům a vývojářům mzdových programů přiměřený čas k zapracování změn, otestování upravených programů a jejich předání mzdovým účetním. V řadě firem se výplaty začínají zpracovávat již v prvních dnech následujících po mzdovém období a účetní také potřebují čas pro seznámení se s změnami a provedení případných nutných úkonů.

Například v roce 2022 byly schváleny tyto tři problematické zákonné předpisy:

A. **[Zákon č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře](#)**

Zákon 17/2022 se stal platný a účinný 28.01.2022 a výpočet mezd ovlivnil změnou tzv. normativních nákladů na bydlení, které jsou rozhodující pro výpočet srážek včetně exekucí a insolvencí. Podle § 4 [Nařízení vlády č. 595/2006 Sb.](#) se zvýšení normativních nákladů použije poprvé již za výplatní období, do něhož připadne den, od něhož se tyto částky zvyšují. Zákonná změna tedy **zpětně** ovlivnila výpočet již lednových mezd roku 2022 a na provedení všech výše popsaných úkonů dostali analytici, vývojáři a mzdové účetní **čtyři dny!**

B. **[Vyhláška č. 237/2022 Sb., kterou byly zvýšeny sazby tuzemského stravného dané Vyhláškou 511/2021 Sb.](#)**

Platnost vyhlášky 237/2022 nastala 19.08.2022, účinnost 20.08.2022. Změna výpočtu mezd se týkala tzv. stravovacího paušálu, jehož maximální daňově osvobozená výše je odvozena od Vyhlášky 511/2021 § 3 odst. a.

Důsledkem bylo, že se osvobozená hranice stravenkového paušálu změnila v průběhu měsíce a programy bylo nutné upravit tak, aby do 19.08.2022 pracovaly s původními hodnotami zákonných limitů a od 20.08.2022 s novými. Na takové metodické atypičnosti nejsou programy obvykle konstruovány a řeší se to často stejně tak atypickými, problematickými a pracnými úpravami. Na tyto a navazující činnosti dostali analytici, vývojáři a mzdové účetní **dvanáct dnů!** Pokud nebyla úprava programu provedena, mohli situaci řešit mzdové účetní už jen ručními zásahy nebo rezignací na změnu s ponecháním původních hodnot po všech dnech srpna.

C. **[Zákon č. 260/2022 Sb., kterým byl snížen vyměřovací základ osob, za které je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát](#)**

Platnost novely nastala 30.08.2022, účinnost 31.08.2022 a výpočet mezd byl ovlivněn při stanovení výše zdravotního pojištění zdravotně postižených zaměstnanců tzv. chráněných dílen. Bylo značně nejasné, zda se změna týká již srpnových nebo až zářijových mezd. Pokud analytik dospěl k názoru, že se to dle obvyklého přístupu týká již srpnových mezd, pak měli vývojáři pouze **jeden den** na změnu programů a distribuci k uživatelům. Míra nejasnosti účinnosti novely však byla opět taková, že se na základě dotazů zpracovatelů mezd musela VZP dotazovat na Ministerstvu zdravotnictví, od kdy nové hodnoty uplatnit. Nová hodnota pak byla jen nenápadně uvedena na [webové stránce uvádějící historii vyměřovacích základů ZP](#) a veřejnost byla namísto důrazného upozornění například na webu VZP nebo Ministerstva zdravotnictví ponechána na pokoutném šíření odpovědi pracovníka tohoto ministerstva, který rozhodl sice moudře, ale vlastně v rozporu se zvyklostmi a očekáváním.

1.1 Důsledky

Důsledkem právních změn poskytujících velmi krátkou dobu na jejich zodpovědné porozumění, zapracování do programů a další nutné navazující činnosti je systémový stres a tendence k chybám a chaosu. Problémy způsobuje i nejednotná a nejasná účinnost novelizací. To vše vede k neúmyslné chybovosti a vážným právním důsledkům pro zúčastněné, kdy tím nejmenším důsledkem je čas a práce navíc, vážnějším pokuty nebo náhrady škod. Problémy se týkají nejenom podnikatelského sektoru, ale i veřejných institucí a v důsledku vedou k poškození celého právního prostředí.

1.2 Návrh řešení

Z hlediska právní stability je zapotřebí docílit stavu, kdy **"pro výpočet mezd po celý měsíc platí to, co je platné a účinné k prvnímu dni měsíce, za který se mzdy počítají"**. Tedy aby měli lidé profesně dotčení zákonnou změnou od její platnosti alespoň měsíc na svoji práci – analýzu, přípravu programů, atd.

Je pouze na odpovědnosti zákonodárců a vlády, aby stanovovala účinnosti s ohledem na právní stabilitu. **Za vhodnou formulaci účinnosti lze v tomto ohledu považovat například „první den kalendářního měsíce následujícího po zveřejnění ve Sbírce“.**

Důležitost takového přístupu je možné demonstrovat například na [Zákonu č. 216/2022 Sb.](#) zavádějícího slevu na sociálním pojištění, kde je především kvůli Správě sociálního zabezpečení poskytnuta lhůta šesti měsíců na přípravu (část pátá, článek IV)!

2 ZÁKONNÉ NESYSTÉMOVÉ ÚPRAVY

Často jsou zákony rozvíjeny funkčně i formulačně nesystémově, mimo stávající řád a zvyklosti. Lze to dobře demonstrovat opět na [Zákonu č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.](#)

Zákon 17/2022 se stal platný a účinný 28.01.2022 a výpočet mezd ovlivnil zvýšením tzv. normativních nákladů. Do té doby byly normativní náklady zcela zřejmé z tabulky uveřejněné v § 26. Zákon 17/2022 nesystémově zavedl další § 26a, který hodnoty v § 26 zvyšoval. Bohužel nebylo vůbec zřejmé, zda se částka normativních nákladů potřebných pro výpočet srážek o hodnoty dané § 26a také zvyšují, nebo jsou ponechány v původní výši. Odborná veřejnost se záhy rozdělila zhruba na dvě poloviny zastávající zcela opačné názory.

Míru chaosu lze ukázat na nastávajícím přehledu:

25. února 2022 vydalo [Ministerstvo spravedlnosti informaci k výpočtu splátek v oddlužení](#), v níž uvádí, že zvýšení normativních nákladů se pro výpočet srážek uplatní **v navýšené částce**. Zároveň upozorňuje, že **jejich názor není právně závazný**, neboť k právně závaznému výkladu je oprávněn pouze soud, ministr spravedlnosti či jiné orgány veřejné moci.

4. března 2022 odborné vydavatelství ANAG zveřejňuje [upozornění týkající se problematiky mimořádného zvýšení normativních nákladů od ledna 2022](#), jejímž prostřednictvím MPSV potvrzuje, že pro výpočet exekučních srážek by se měly na základě výkladů obou ministerstev použít **zvýšené normativní náklady**.

9. března 2022 vydal [Krajský soud v Hradci Králové pod číslem Spr. 1435/2022 opatření](#), které insolvenčním správcům pro řízení probíhající u KS v Hradci Králové **ZÁVAZNĚ** stanovuje povinnost použít normativní náklady **v původní výši bez navýšení**. Později se v k tomuto názoru přidávají i krajské soudy České Budějovice a Ostrava.

Správa sociálního zabezpečení i po výše uvedeném vyjádření nadřízeného orgánu MPSV dále pro výpočet exekučních srážek používá původní, nenavýšené normativní náklady.

Teprve 8.6.2022 [rozhodnutí nejvyššího soudu](#) Cpjn 202/2022 konečně vyřešilo otázku, jaké normativní náklady používat.

2.1 Důsledek

Důsledkem formulačně nejasného záměru změny zákona došlo k tomu, že byly až pět měsíců počítány srážky zhruba v polovině případů chybně! Tento případ je nejkřiklavější, ale zásadní nejasnosti doprovázejí dlouhou dobu celou řadu dalších zákonů.

Důsledkem neustálého komplikování právních předpisů, zavádění nesystémových změn a vazeb je stav, kdy i odborně zdatní právníci a analytici chybují a nejsou schopni jednoznačně stanovit, co vlastně platí. Je to o „přiklání se k názoru“, namísto o právní jistotě. Navíc by měly být mzdové zákony svou koncepcí pochopitelné i pro laickou veřejnost například pro to, aby si byla schopna správnost mezd a srážek překontrolovat.

2.2 Návrh řešení

Je zřejmé, že rozsah a složitost našich zákonů dosáhl takové míry, že i vysoce vzdělaní právníci a školitelé zvládají jen určitou právní oblast a ani v té si nemusí být vědomi mnohých dalších důsledků a návazností v úrovních nebo částech, se kterými nepřicházejí do kontaktu. Proto je dle mého názoru vhodné a potřebné **oslovit a požádat o spolupráci při přípravě a schvalování mzdových zákonů i širší odbornou veřejnost**, například kvalitní autory odborných mzdových publikací, analytiku softwarových firem, mzdové účetní či zastupující organizace. Těmto lidem nekvalitní zákony už tak komplikují život, že by podle mého soudu byli ochotni v rámci přiměřeného rozsahu i bezplatně pomoci svými názory a zkušenostmi k tomu, aby bylo právní prostředí funkčnější a srozumitelnější.

Dále je zapotřebí uspokojivě vyřešit situace, kdy v souvislosti s novelizacemi zákonů dochází k zásadním právním nejasnostem a kdy je nyní veřejnost ponechána i dlouhou dobu v zásadní právní nejistotě. Čekat pět měsíců na rozhodnutí Nejvyššího soudu je z hlediska následků tragické. **Je zapotřebí najít a zavést mechanismus, jakousi „horkou linku“ mezi zákonodárci, ministerstvy a dalšími orgány státní správy, která umožní rychlé nalezení jasného právního výkladu**, jenž by ale zároveň plnil ochrannou funkci pro lidi a instituce, kteří se budou tímto výkladem řídit. Pokud by byl takový výklad v budoucnu změněn například Nejvyšším soudem, mělo by být správně rozhodnuto i o tom, jakým způsobem vyřešit důsledky předchozího stavu s ohledem na minimalizaci škod, aniž by došlo k penalizaci a trestání těch, kteří se předchozím výkladem řídili.

Mám za to, že mnou popsané problémy se budou týkat i jiných právních oblastí, než jen pouze mzdové. Navrhovaná řešení, pokud by se ukázala správná, by pak mohla být po odzkoušení ve mzdové problematice uplatněna i pro ostatní části.

Daniel Redlich

Kontakt

telefon: 241 710 444, 606 468 378

mail: redlich@redlich.cz

web: www.redlich.cz

3 INFORMATIVNÍ PŘÍLOHA ILUSTRUJÍCÍ MNOŽSTVÍ ZÁKONŮ OVLIVŇUJÍCÍCH VÝPOČET A ZPRACOVÁNÍ MEZD

1. zákony

číslo	název	význam pro mzdy
daně		
586/1992	Zákon o daních z příjmů	daňové slevy, sazby daně
pojistné		
582/1991	Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení	úkoly zaměstnavatelů při provádění důchodového pojištění
589/1992	Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	výše pojistného
155/1995	Zákon o důchodovém pojištění	účast na důchodovém pojištění
187/2006	Zákon o nemocenském pojištění	účast na pojištění, vyloučené doby
48/1997	Zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů	pojistné, práva a povinnosti plátců pojistného
592/1992	Zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění	pojistné
ostatní s přímým vlivem		
262/2006	Zákoník práce	všeobecné předpisy
99/1963	Občanský soudní řád	výpočet srážek, exekucí
89/2012	Občanský zákoník	
117/1995	Zákon o státní sociální podpoře	Náklady na bydlení - výpočet srážek, exekucí
110/2006	Zákon o životním a existenčním minimu	životní minimum pro srážky
117/1995	Zákon o státní sociální podpoře	náklady na bydlení pro srážky
435/2004	Zákon o zaměstnanosti	zaměstnávání osob se zdravotním postižením
588/2020	Zákon o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů	výpočet srážek, exekucí
245/2000	Zákon o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu	
Ostatní s menším vlivem		
280/2009	Zákon daňový řád	
182/2006	Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)	
90/2012	Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)	
561/2004	Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)	
251/2005	Zákon o inspekci práce	
2/1991	Zákon o kolektivním vyjednávání	
563/1991	Zákon o účetnictví	
309/2006	Zákon kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy	
499/2004	Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů	
110/2019	Zákon o zpracování osobních údajů	okrajově
Mimořádné		
např. 191/2020, 518/2021, 520/2021, atd.	Mimořádné zákony související s covidem	

Některé vážné problémy související s přijímáním zákonů s ohledem na zpracování mezd

	K tomu množství zákonů průběžně měnící ostatní, zde výše uvedené zákony zejména v nutnosti znát přechodná ustanovení
--	--

2. nařízení vlády a vyhlášky

číslo	název	význam pro mzdy
127/2022	Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, kterým se vyhláší částka odpovídající 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství pro účely životního a existenčního minima a částka 50 % a 25 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství pro účely státní sociální podpory	
104/2022	Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí o rozhodné částce pro určení celkové výše mzdových nároků vyplacených jednomu zaměstnanci podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů	
(budoucí znění)	Nářízení vlády o vyměřovacím základu pro pojistné hrazené státem za osobu, za kterou je podle zvláštního právního předpisu plátcem pojistného stát	výpočet zdravotního pojištění invalidů u chráněných dílen
511/2021	Vyhláška o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad	osvobozené stravné a stravenkový paušál
508/2021	Nářízení vlády o úpravě náhrady za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a o úpravě náhrady nákladů na výživu pozůstalých podle pracovněprávních předpisů	
507/2021	Nářízení vlády, kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2022 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení	aktualizace zákona 117/1995
462/2021	Vyhláška o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2022	
380/2021	Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, kterým se vyhláší pro účely nemocenského pojištění výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2022	
356/2021	Nářízení vlády o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2020, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2020, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2022 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2022 a o zvýšení důchodů v roce 2022	mění řadu odvozených konstant
338/2019	Nářízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávních celků, ve znění nařízení vlády č. 202/2018 Sb.	
341/2017	Nářízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě	
304/2014	Nářízení vlády o platových poměrech státních zaměstnanců	
361/2007	Nářízení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci	
595/2006	Nářízení vlády o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení	výpočet srážek, exekucí
567/2006	Nářízení vlády o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí	minimální a zaručená mzda, příplatky
518/2004	Vyhláška, kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti	
114/2002	Vyhláška o fondu kulturních a sociálních potřeb	

Některé vážné problémy související s přijímáním zákonů s ohledem na zpracování mezd

485/2000	Vyhláška o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovitě věci, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu	paušálně stanovená náhrada nákladů plátce mzdy za exekuce zaměstnance
284/1995	Vyhláška, kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění	